

Asia: VN/18059/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle rikoslain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Helsingin käräjäoikeus pitää esitystä perusteltuna. On kannatettavaa, että rikoslain rangaistuksen mittaamisen koventamisperusteisiin lisätään maininta rikoksen tekemisestä asianomistajan sukupuoleen perustuvasta vaikuttimesta. Lainkäytössä sukupuoli ei merkittävästi poikkea henkilöön liittyvistä perusteista kuten rotu, ihonväri tai syntyperä.

On johdonmukaista, että myös oikeushenkilön rangaistusvastuun määräyksiin lisätään sama koventamisperuste. Esitetyllä muutoksella oikeushenkilön rangaistussäännöksiin tuskin tulee olemaan käytännön merkitystä tapausten vähäisyyden vuoksi.

Sukupuolen lisääminen rikoslain 6 luvun 5 §:n 4 kohdan rangaistuksen koventamisperusteisiin täydentää moitittavien vaikuttimien luetteloa. Voimassa olevassa lainkohdassa olevan koventamisperusteiden luettelon lopussa oleva kirjaus ”niihin rinnastettavasta muusta vaikuttimesta” on sinänsä kattanut myös niitä tilanteita, joissa sukupuoli on ollut rikoksen motiivina. Lain tasoisena voimaan saatetun, niin sanotun Istanbulin sopimuksen soveltamisala on jo tähän mennessä kattanut suuren osa niistä lähisuhdeväkivallan rikoksista, joissa sukupuolen on voitu katsoa olleen teon vaikuttimena.

Esityksessä on yksiselitteisesti arvioitu sukupuoleen liittyvien rikosten motiivina olevan viha ja käytetty teoista määritelmää viharikos. Lähestymistapaa voidaan arvostella ja pitää liian suoraviivaisena. Sukupuolesta johtuvien rikosten motiivina voi olla myös esimerkiksi halveksunta tai halu alistaa. Lisäksi voi olla vaikea erottaa sukupuolesta johtuvia tekoja sellaisista teoista, joiden motiivi on tosiasiaa jokin muu esim. julkinen asema ja toiminta. Teon motiivi ei välttämättä riittävällä varmuudella selviä esitutkinnassa tai tuomioistuinkäsittelyssäkään.

Nurmi Tuomas
Helsingin käräjäoikeus

Inkinen Jaana
Helsingin käräjäoikeus